

HRVATSKI ĆIRILIČNI RUKOPISI U ZBIRCI RUKOPISA I STARIH KNJIGA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE

Ivan KOSIĆ, Zagreb

U fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga, među latiničnim, glagoljičnim i arapskim rukopisima, pohranjeni su i ćirilični rukopisi napisani na pergamentu i papiru, i to, staroslavenskom, hrvatskom te suvremenom ćirilicom.

Noviji rukopisi prispjeli su u Knjižnicu u ostavštinama Dimitrije Demetra i Vatroslava Jagića, dok su kodeksi prispjeli 1875. iz Knjižnice Narodnoga muzeja i 1893. iz Knjižnice Ljudevita Gaja.¹ Ivan Šubašić nabavio je 1939. dva crkvenoslavenska kodeksa srpske redakcije, *Prolog stišni* (1573.) i *Četveroevanđelje Dovoljsko* (XVI. st.) s nalijepljenim grčkim minijaturama, a Banska uprava pohranila ih je u Knjižnicu 8. travnja 1941. Međutim, oba su rukopisa 1966. predana Narodnoj biblioteci Srbije u Beogradu, jer je prema katalogu Ljubomira Stojanovića utvrđeno da su nekada pripadali toj ustanovi.

U ovome radu nisu obuhvaćeni svi ćirilični rukopisi pohranjeni u Zbirci, nego samo oni napisani hrvatskom ćirilicom. Kodekse bugarske, makedonske i srpske redakcije samo ćemo pobrojati prema vremenu njihova nastanka, a u njih spadaju: *Četveroevanđelje* (ulomak, R 3346), XVI. st., ustav, srpska redakcija i pravopis resavske škole s nadrednim znakovima, papir, 58 listova vel. 28 × 21 cm, sadržava dijelove Evanđelja po Luki (11,39-22,33; 23,35-48), na rubu gornjega dijela na l. 10 zabilježeno je latinicom »Poklonio parok Filip Tanović u Maini«; *Cetinjski psaltir s tumačenjima* (R 3349), XV. st., srpska redakcija, poluustav i kurziv, papir, III + 216 l. vel. 27,5 × 21 cm, nedostaje početak, tj. 1. psalam i 7 stihova 2. psalma, a na l. I potpisan je *Velimir Gaj 1873.*; *Služabnik* (R 3361), konac XV. st., poluustav, srpska

¹ Rukopisni i knjižni fond Ljudevita Gaja otkupila je Kraljevska sveučilišna knjižnica 1893. od njegova sina Velimira koji je nakon očeve smrti u protegu od 1873. do 1874. sav taj fond popisao i 1875. u Zagrebu objavio katalog pod naslovom *Knjižnica Gajeva : ogled bibliografskih studija*. Prema tom katalogu, Gajeva knjižnica je sadržavala oko 17.000 svezaka rukopisne i knjižne građe te bila podijeljena na 32 skupine. Još početkom 1892. otkupljena je i Knjižnica Nikole Zrinskoga i tako se skupa s Gajevom knjižnicom steklo izuzetno mnogo kodeksa i novijih rukopisa te starih knjiga, pa je polovicom 1894. godine tadašnji ravnatelj Ivan Kostrenčić uputio dopis Odjelu za bogoštovlje i nastavu Kraljevske zemaljske vlade u kojem predlaže i moli da se preuredi jedna čitaonica u kojoj bi u posebnim ormarima bili pohranjeni rukopisi i stare knjige. Vlada je 24. lipnja iste godine odobrila Kostrenčićev prijedlog, pa je do konca godine preuređena čitaonica, a onda se započelo s izradom novih kataloga rukopisa i starih knjiga.

redakcija i pravopis resavske škole, papir, 158 l. vel. 21 × 13,5 cm; *Simeonov tipik* (R 4068), XIV. st., kaligrafski ustav, srpska redakcija i pravopis resavske škole bez nadrednih znakova, pergament, 305 l. vel. 22,5 × 15 cm, na prvome praznome listu zabilježeno je *N° 12 V. Gaj 1873.*; *Apostol* (R 4069), XIV. st., kaligrafski ustav, srpska redakcija, pergament, 190 l. vel. 25,8 × 17,5 cm, sadržava Djela apostolska i sve poslanice, na l. 16 zabilježena je molitva *Ave Maria*; *Akatisnik* (R 4075), XVI. i poč. XVIII. st., ustav, srpska redakcija, papir, II + 149 l. vel. 13,5 × 9,5 cm; *Psaltir s posledovanijem* (R 4076), XVI. st. (dodatak s početka XVII. st.), poluustav, srpska redakcija i pravopis resavske škole s nadrednim znakovima, papir, 355 l. vel. 20,5 × 15 cm, prvih 17 psalama nedostaje; *Služabni minej sa sinaksarima* - za listopad-prosinac (R 4187), XIV. st., ustav, srpska redakcija, pergament, 75 l. vel. 27,5 × 20,3 cm; *Ulomak evanđelja* (R 4196), XV. st., kaligrafski ustav, bugarska redakcija, pergament, 1 l. vel. 31 × 22 cm, sadržava dio Evanđelja po Ivanu (18,36-19,11), prema žigovima »Kr. Hrv. Slav. Dalm. Zemaljskog arkiva« u Knjižnicu prispio iz Hrvatskoga državnog arhiva; *Ulomak bugarskoga psaltira* (R 4494/1), XIII. st., kaligrafski ustav, 3 l. vel. 18 × 12 cm, sadržava ulomke psalama 124, 126, 130 i 133, a potječe iz ostavštine Vatroslava Jagića; *Ulomak iz Posnoga trioda* (R 4494/2), XIII. st., makedonska redakcija, pergament, 1 dvolist vel. 22,7 × 18,5 cm, potječe iz ostavštine Vatroslava Jagića; *Ulomak iz Ljestvice* (R 4494/3), XV. st., poluustav, makedonska redakcija i pravopis patrijarha Jevtimija, papir, 1 l. vel. 18,5 × 11 cm, zapravo je to posljednji list u Ljestvici, a potječe iz ostavštine Vatroslava Jagića; *Ulomak Prologa* (R 4494/5), XVI. st., poluustav, srpska redakcija i pravopis resavske škole s nadrednim znakovima, pergament, 1 l. vel. 275 × 165 cm, potječe iz ostavštine Vatroslava Jagića; *Varlaam i Josafat* (R 5891), 1586., kaligrafski poluustav, srpska redakcija i pravopis resavske škole s nadrednim znakovima, papir, I + II + 195 + I l. vel. 31 × 21 cm, na l. I olovkom je potpisan *Vukčević*, a na l. II nalaze se dva tajnopisa (Mihail' diakon' te sustav zbrajanja); *Ulomak iz Psaltira*, XV. st., ustav i poluustav, srpska redakcija, papir, 1 l. vel. 18,5 × 13,5 cm, sadržava psalme 80,16–83,2, list je bio umetnut u *Simeonov tipik* iz XIV. st. (R 7330).

Ćirilичne rukopise u Zbirci prvi je pregledao Bugarin Benjo Conev, nekoliko novijih obradili su Josip Badalić i Marijan Stojković, dok je Vladimir Mošin sustavno obradio gotovo sve rukopise. Šime Jurić pak,² prije odlaska u mirovinu, dovršio je 1979. obradu cjelokupne rukopisne građe u fondu, a 1991. tiskan je i 1. svezak *Kataloga*, u kojem su rukopisi poredani *numero corrente* od 1 do 4430, odnosno *ordine signaturarum*, od R 3001 do R 7946. Svi rukopisi podrobno su obrađeni (utvrđeno je vrijeme i mjesto njihova nastanka, doneseni su i njihovi materijalni opisi: broj listova, odnosno stranica i njihovi razmjeri), prenesene su i kasnije zabilješke, a navedena je i važnija literatura te način njihova prispjeća u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu.

² Šime Jurić (1915.-2004.), dugogodišnji voditelj *Zbirke*, obradio je svu rukopisnu i rekatalogizirao knjižnu građu u Zbirci, zatim popisao i opisao sve prvotiske u hrvatskim svjetovnim i crkvenim ustanovama te sastavio bibliografiju hrvatskih latinista.

Rukopisi napisani hrvatskom ćirilicom u fondu Zbirke nisu posebno izdvojeni, pa je to učinjeno u ovome radu, u kojem se pokušalo sve rukopise razvrstati prema njihovu sadržaju, i to na: grbovnike, leksikografske priručnike, ljekaruše, molitvenike, notarske zapise (listine, matice, računi, registri, službeni dopisi), romane, statute i zbornike.

U ostavštinama Dimitrije Demetra, Ljudevita Gaja i Vatroslava Jagića (u kojoj je završila i ostavština njegova učitelja Franca Miklošiča te Bartolomeja Kopitara), prispjelo je i mnogo ulomaka, preslikâ i prijepisâ. Ulomci su raznolikih oblika, a poslužili su uglavnom pri uvezivanju te kao presvlaka za korice.

Pri prenošenju ćirilčnih znakova u latinične nastojalo se poštivati načelo *znak za znak*, pa su u preslovljavanju rabljeni i pojedini znakovi kojih nema u hrvatskome grafijskome sustavu, i to prema preporukama stručnjaka s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Staroslavenskog instituta te Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje: **Ѧ** → j, **Ѣ** → ê, **Ѥ** → j, dok je poluglas **Ѧ** prenesen u izvornome obliku.

Posebno su zanimljive naknadne zabilješke napisane ćirilicom, glagoljicom i latinicom, koje pokazuju sudbinu i put pojedinoga rukopisa do Nacionalne i sveučilišne knjižnice. U glagoljičnim rukopisima često nailazimo na zabilješke ćirilicom i latinicom, u ćirilčnim pak na zabilješke glagoljicom i latinicom. Tako, Šimun Greblo³ iz Roča u Istri, srcu glagoljaštva, u svojem *Kvarezialu* napisanu prekrasnim glagoljičnim knjiškim kurzivom donosi i zapis na hrvatskoćirilčnome kurzivu te tako opovrgava podjelu hrvatskoga povijesnoga prostora na glagoljično i ćirilčno područje, s rijekom Krkom kao granicom. A da su Hrvati u svojoj prošlosti poznavali i služili se svim trima pismima potvrđuju i zapisi u mnogim drugim knjigama, pisanima rukom i tiskanima pomičnim slovima.

grbovnici

1. Ilirski grbovnik Stanislava Rubčića⁴

Ovaj prijepis⁵ potječe s konca XVII. ili početka XVIII. st., napisan je lapidarnom hrvatskom ćirilicom i latinskom kapitalom na [6] + CLVII + [10] papirnih listova vel. 21,8 × 14,3 cm, grbovi su obojeni, a rukopis je uvezan u kartonske korice presvučene tamnosmeđom kožom ukrašenom koncentričnim paralelogramima s medaljonom i "ilirskim" grbom u zlatotisku. Pisar nije bio vičan ćirilčnomu pismu, pa je načinio

³ List 132v, ispod pletera: »Va ime Bož'e amen' lêt' G(ospo)dnih' · č · u · p · i · [=1498.] m(è)s(e)ca avrila dospisane bėje (!) te knigi od' popa Simuna Greblija i negovega žakna Mihovila rodom z Boluna i dospih' e v moei kuje na moju špendiju i na moju hartu na hvalu G(o)sp(o)du B(og)u i nega matere D(è)vi Marie i b(l)az(è)noga s(ve)t(o)ga Bamirdina isp(o)v(è)dnika a za nauk' neumijih' ki budu se otèli va ne učit' · Oje prosim' vsèh' kliriki ki budu va te knigi čtali · m(o)lite G(o)sp(o)dina B(og)a za mene grèšnika i za moih' starih' duše. Va vrème pape Aleksandra Šestoga, a biskupa našega Ahaca Žibriohara v Trstè.«

⁴ JUKIĆ 1851: 80-82; TRUHELKA 1889: II, 86; KLAIĆ 1879: 17; VULETIĆ-VUKASOVIĆ 1904: 371; SOLOVJEV 1933; FANCEV 1938: 318-319; BOJNIČIĆ 1899: 134, tabla 96; JURIĆ 1993: 169, br. 1039.

⁵ Na signaturi R 3320 nalazi se još jedan Ilirski grbovnik Stanislava Rubčića iz 1842. godine, što je zapravo prijepis i preris fojničkoga latiničnoga primjerkâ, a fra Filip Pašalić (o. 1805.-1861.) izradio ga je po narudžbi Ljudevita Gaja.

dosta pogrješka. Na prvome praznome listu nalazi se potpis: *V.Gaj 1873.*⁶

Nastanak grbovnika vezan je za Petra Ohmučevića († 1599.), potomka plemićke obitelji iz Huma u Hercegovini. Naime, Turci su 1482. osvojili Hum skupa s cijelom Hercegovinom, a među obiteljima što su se nakon tih događanja sklonile na dubrovačko područje, bila je i obitelj Ohmučević, koja je napustila posjede u Popovu i Orahovu te se naselila u Slanome. Ova nekadašnja bosanska luka darovnicom kralja Stjepana Ostoje⁷ postala je 1399. dijelom dubrovačkoga teritorija. Prema dubrovačkim zakonima, Ohmučevićima nije priznat plemićki naslov. Ivelja, glavari te loze u Slanome, trgovao je žitom po Sredozemlju, pa se ubrzo obogatio, a četvorica njegovih sinova stupila su u službu španjolske krune. Posebno se među braćom istaknuo Petar, admiral kralja Filipa II. (1527.-1598.), koji je u kraljevo ime 1580. osvojio Portugal, a 1582. Azorsko otočje, da bi potom zapovijedao eskadrom od 12 velikih brodova u sastavu Nepobjedive armade (Armada Invencible). Budući da je Dubrovačka Republika 1584. odbila njegov zahtjev za priznavanjem plemićkoga naslova, Petar se 1594. izravno obraća španjolskomu potkralju u Napulju.⁸ Morao je uvjeriti španjolske vlasti, da su svih osam njegovih pradjedova bili čistokrvnim katolicima, a podatke je krivotvorio. Navodno mu je biskup fra Antun Matković († 1583.) bio potvrdio da su Ohmučevići prije turskih osvajanja bili najuglednija plemićka obitelj u Bosni te da je Hrelja Ohmučević bio vojvodom srpskoga cara Stefana Dušana Nemanjića († 1355.), i za svoje zasluge 1349. na dar dobio grad Kostur u Makedoniji. Predočio je i krivotvorene podatke o tome da Ohmučevići potječu od kneza Grgura, koji je zapovijedao bosanskom utvrdom Tuhelj. Petar je u ovome postupku priložio i jedan grbovnik. Konačno, 17. svibnja 1596. kraljevsko vijeće u Napulju dodijelilo mu je naslov Viteza sv. Jakova.

Od spomenutoga grbovnika sačuvano je šesnaestak prijepisa, a prijepis grbovnika obitelji Korjenić-Neorić iz 1595. vremenski je najbliži izvorniku. Solovjev drži da ga je sastavio franjevac Benedetto Orsini († 1654.), prijatelj obitelji Ohmučević i budući biskup u albanskoj Lješju. Grbovnik je navodno još 1340. sastavio opat Stanislav Rubčić koji je bio odgovoran za grbove na dvoru Stefana Dušana Nemanjića, kako je to navedeno na naslovnici.

Naslovna stranica izgleda ovako: IHS RODOSLOVIE NAVIŠĀENIH I SVETHĀ (!) OTACA, I VLAŠĀTITIH (!) BILIEGOVI, ZEMALA I SVITLITLIH (!) PLEMENJU, CESARSTVA ILIRĀSKOGA: KOE VI SASKUPI I NAREDNO SASTVI (!), S VELIKOM POMNU I OPATJU STANISLU (!) RUBĀIĀ, BANĀ CIMERIA G(OSPODI)NA CARA STIPANA STIEPANA NEMANIĀA ... OVO SE SLOĀI I PREPISA IZ IEDNOGA LIBRA VEOMI STARA, KOI SE NAĀE

⁶ Ljudevit Gaj otkupio je grbovnik od potomaka dubrovačke obitelji Ohmučević.

⁷ Stjepan Ostoja bio je bosanskim kraljem 1398.-1404. i 1409.-1418.

⁸ Španjolskim potkraljem od studenoga 1586. do studenoga 1595. bio je Juan de Zúñiga de Avellaneda, conte di Miranda del Castañar, zatim od 1595. do 1599. Enrique de Guzmán, conte d'Olivares.

MEĀU STARIMĀ KNIGAMĀ, LIBRARIE MOSTIROVI SVETE GORE, REDA SLAVNOGA I DIVNOGA BAZILIA: Libellus Sanctor(um) patronum et publicar(um) insiguar(um) (!) Regnorum et familiar(um) Illustrium Illyrici Imperij, quas magna cura, singulariq(ue) diligentia collegit atq(ue) depinxit Stanislaus Rubcich, Rex insiguarum (!) D(omi)ni Imperatoris Stephani Stephani Nemagnich ... quod quidem translatum est ex antiquissimo libro in caractere (!) Illyrico scripto reperto in bibliotheca Monasteriorum de Monte Sancto ordinis Diui Basilij.

Među svecima-zaštitnicima »ilirskih zemalja«, posebno mjesto zauzima sv. Jeronim »отасъ, саръсало, i свитлосъ, свиъхъ илirьскихъхъ земала«, čiji se lik nalazi na prvoj tabli grbovnika, u pratnji lava, odjeven u kardinalski grimiz, u lijevoj ruci drži križ na kojem je zastava s grbom Ilirije, a ispod nogu mu je grb Makedonije. Treba napomenuti da se grobnica obitelji Ohmučević nalazi u crkvi sv. Jeronima u Slanome, a i zapovjednički brod Petra Ohmučevića nazvan je po imenu ovoga crkvenoga oca. Na tabli br. VI. nalazi se grb Makedonije, u kojoj je navodno ova obitelj bila najmoćnija, zatim dolazi grb Ilirije, a potom slijede grbovi Bosne, Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, koji su preuzeti iz *Grbovnika* (Nürnberg, 1555.) Virgila Solisa.⁹ Grb Bugarske prethodi grbovima Srbije i Raške. Obiteljski grbovi započinju grbom Stefana Uroša Nemanjića, iza kojega slijedi grb obitelji Kotromanović, a na tabli 157, zadnjoj u nizu, nalazi se grb obitelji Jagrosalić. Nakon ove table nacrtano je još deset grbova bez popratnoga teksta o njihovoj pripadnosti.

R 4084

leksikografski priručnici

2. Poljički slovník¹⁰

Rječnik crkvenoslavenskoga jezika sastavljen je u XVIII. st. za potrebe sjemeništa u Priku pokraj Omiša, a napisan je hrvatskom ćirilicom (poljičicom) na [2] + rkg [123] + [8] papirnih listova, odnosno 238 stranica vel. 19,5 × 14 cm, i sadržava ukupno 4835 riječi poredanih azbučnim redom od *A* do *Ju*, uključujući i dopune od 76 [25 + 51] riječi. Glasovi *lj* i *nj* označeni su digramima *lj* i *nj* (j <ê), a ne uobičajenom i ustaljenom kombinacijom znakova *l* i *n* s đervom (ѣ): *jl* i *jn*. Rječnik je uvezan u kartonske korice presvučene svijetlosmeđim papirom sa zelenkastim točkama, a otkupljen je 1934. od Srećka Karamana.¹¹

Na prednjoj stranici drugoga neoznačena lista nalazi se popis od 25 riječi: *jnuh* [njuh] – *očža* [odža]. Riječi turskoga, odnosno arapskoga podrijetla napisane su ovako: *fjon* [đon], *čžučža* [džudža - *slabić*, *nitko i ništa*], *čžamija* [džamija], *očžak* [odžak - *dimnjak*] itd. Na l. 229v zabilježeno je olovkom: *Matija Sinović Sinovčić*

⁹ Virgil Solis (1514.-1562.), njemački slikar i bakrorezac.

¹⁰ MOŠIN 1964: 212, br. 29; JURIĆ 1994: 234, br. 1868.

¹¹ Srećko Karaman (1909.-1964.), pjesnik i pravnik.

Juginović Kaja, zatim na listu 231 također olovkom: *proizidut – projdu, proiziti – projti, poxidaujem*.

R 5182

3. Poljički slovník¹²

Rječnik crkvenoslavenskoga jezika za potrebe »Slovenskoga seminara« u Priku nema naslova, napisan je 1800. hrvatskim ćirilичnim kurzivom (poljičicom) na [116] naknadno označenih papirnih listova vel. 19,2 × 14,4 cm, sadržava 4884 riječi poredane azbučnim redom od *A* do *Ug*, a uvezan je u bijeli hrapavi karton (hrbat je ojačan bijelim papirom). Nacionalna i sveučilišna knjižnica otkupila ga je 1966. od Antikvarijata Matice hrvatske u Zagrebu.

Na unutarnjoj strani prednjih korica zabilježeno je latinicom: *Stima od robe koja je data broj kaxe koliko je Aspri evo ga ...*, malo niže: *ovo je libar mene Jozipa Uuanovichia ... slovník moj 1800*.

Na 1. praznome listu zabilježeno je latinicom: *Slavi se G(ospodì)n u sveti svoji*, ispod toga poljičicom: *jakov = kakov, jakože = kakono*, pa latinicom: *Economia = kuchno vladanje, sctedgna, sctedenje, alliti pómgnna, razgaghianje imagnia*, a na poledini prvoga praznoga lista poljičicom: *U ime Boga. Amen. Ovo je slovník mene Josipa Uvanovića. Pisa marča na z [7.] 1800. Bogu vala. Amen*.

R 4278

ljekaruše

4. Mate Jakinović, *Ljekaruša*¹³

U »likarici« je 1646., 1697. i 1700. godine hrvatskim ćirilичnim kurzivom (poljičicom) na 124 papirne stranice vel. 15 × 11 cm zapisano 215 recepata i zdravstvenih savjeta, potom nekoliko molitvica. Rukopis je grubo uvezan u smeđu kožu prošivenu bijelim koncem, a otkupljen je 2. srpnja 1976. od Mire Dobrečić iz Zagreba.

Na kartonskoj podstavi stražnjih korica zabilježeno je zelenom tintom: *Prepisao Marko Orešković¹⁴ Zgb. 1/I. (19)46*

str. 1: č h m J · [1646 - zelenom tintom zabilježeno je 1647.] U ime Svemogućega Boga Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen. Likarije i stvari ispisane iz libra latinskoga štanpana i hiskušena brez svake ijedne stvari. Ispisah ja do[n] Matij Hakinovič čigove budu nakon mene da mu sam priporučen u molitve. Na toj stranici započinju recepti.

[1.] *Tko ne može ustaviti karv iz nosa. Uzmi koprive žigavice i stopi kartu u rečeni sok (latinicom!) tere stavi u nos stati je*

¹² MOŠIN 1964: 215, br. 36; JURIC 1993: 248, br. 1231.

¹³ JURIC 1993: 49, br. 805.

¹⁴ Marko Orešković (1909.-2005.), ravnao je ondašnjom Hrvatskom narodnom i sveučilišnom knjižnicom od 31. listopada 1943. do 1945., zamijenivši na toj dužnosti jezikoslovca Matu Tentora (1882.-1956.), koji je knjižnicom ravnao od 31. ožujka 1927. do 30. listopada 1943.

str. 79-87: savjeti glede jela i pila te ponašanja u pojedinome mjesecu tijekom godine, a na str. 88 i 103-106 zabilježena je i prognoza vremena te na str. 91-94 ljekovita svojstva božura.

str. 110: Maja na k [20.] č ô [1700.] Ovo je libar aliti likarice don Marka Sladojevija is Kostan aliti i[s] Selac koje sam ispisa vele mučno i trudno.

str. 111: Koliko se u korizmu Bogu moli Velike Nedile.

str. 119: Ispisa ja do[n] Marko Sladojevij is Polica sela Kostana ispisa ove likarije i ove stvari iz drugoga librija u hovi libretac miseca aprila na kz [27.] na č h c z [1697.]

str. 124: [215.] *Tko karv ima na oku.* Uzmi uzmi (!) karvi od goluba i stavi na oko. Bole bude.

R 3835

5. Domaće likarije starih Bošnjaka : »Šimićeva ljekaruša«¹⁵

»Ljekaruša« je napisana koncem XVIII. ili početkom XIX. st. hrvatskim ćirilčnim kurzivom i građanskom ćirilicom na 8+8 papirnih listova vel. 15,3 × 10,5 i 17,3 × 12 cm, zapisan ikavicom u dalmatinskoprivlarskoj cakavštini 31 zdravstveni recept. Sveščić s hrvatskoćirilčnim tekstom ušiven je u sveščić s tekstom na suvremenoj ćirilici.

Na listu što je poslužio kao korice rukom je zabilježeno: *Poklonio hist. Društvu G. Ognjoslav Antun Brlić.*¹⁶

Na prvome listu Brlić je ćirilicom napisao kratki predgovor:

»Na mom kratkom putovanju po Bosni, dobio sam ja ovaj rukopis od 31 domaći likova od pra Luke Šimića, paroka u Foči.

Ovaj je stari rukopis po svoj prilici od jednog pratra spisan, koji valjda hotivši njega drugim tajna načinit, mloga je slova u rječima a i cjele rječi izostavio, k' tomu još gdigdi pojedina latinska slova poprimio i tako ga skoro nečitateljnim učinio.

Napravljenje likova, s kojima se je (kako kažu) moglo sva bolesna tjelesna udah i ista sljepoća izličit, ljepo razlaže ova knjižićica, koja će našim starinoslovcem dobro doć.

Bože moj! Kako su se naši stari mučili zarad bolestih, to će svaki najbolje moć iz ovog rukopisa vidit.

Ja sam ga s našima slovima čisto ostrag pripiso, da svaki čitajući lašnje nauči se čitat i tako onde, đe se ja nisam mogo dosjetit, doskoči.

Ja ga dajem društvu povjesnice jugoslavenske na prigled i poklanjam ga na dalje sačuvanje muzeumu Zagrebačkom.

m: Ognj: Ant: Brlić«

l. 1v: [1.] *Od nogu likariea, kad bole:* uzmi bocu caklenu nali e pun[u] vode, m[e]tni u nu živoga klaka kolik jaje, n[e]ka stoi dan i noj, pa u onu vodu topi karpu,

¹⁵ STOJKOVIĆ 1938: sv. 2, 201-207; GRMEK 1963: knj. 1, 317, br. 217; MOŠIN 1964: 213-214, br. 32; JURIĆ 1991: 155, br. 363.

¹⁶ Andrija Antun Brlić (1757.-1804.), pisac, sindik franjevačke provincije Bosne Srebrene.

zavijai na nok[e], neka sto[i] dan i noj, pa tako des[e]tak puta; svaki put kada skin[eš] karpu, operi noke sokom komolik i metni z ventuz¹⁷ na noge.

...

l. 5v: [31.] *Od bisa čoviku*: istuci čička, učini u pra i popi vele puta; ako li e živina zali e č[e]sto.

R 3364

molitvenici

6. Poljički molitvenik¹⁸

Marko Rudanović prepisao je 1614. ovaj molitvenik-oficij (pridodane listove pisala je neka druga ruka) hrvatskom kurzivnom ćirilicom (poljičicom) na [VI] + 154 papirna lista vel. 10,6 × 7,7 cm, crvenom i crnom tintom, a rukopis je uvezan u korice od ljepenke presvučene tamnosmeđom kožom. Obitelj Foretić prodala ga je 1937. Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Molitvenik sadržava: *Ofici Blažene Gospe* (1v-79r), *Salmi pokorni s letaniami* (79v-99r), [*Prigodne molitve*: 99v-107r i 141v-158], [*Govorenja svetih*: 107v-118r] *Videnje svetoga Brnardina* (118v-127),¹⁹ *Ofici Svetoga Krsta* (128v-135v), *Ofici Svetoga Duha* (136-141r). Molitvenik-oficij prepisan je s veoma staroga prijedloška crkvenoslavenskim jezikom čakavsko-ikavske redakcije. Poneki inicijali (*b* na l. 154r, *o* na l. 158v) napisani su uglatom glagoljicom.

Na l. 158v zabilježeno je ovako: *čhid [1614.] zuma na ke [25] ove knjižice biše svršene koe ispisah ja do[m] Marko Rudanovij na počenje Marku Baši kako bratu. Ovo vrime čitate ter molite za me Boga za neboga i uboga da pomože ki sva može. Amen.*

U rukopis je bio uložen i goticom napisani pergamentni list iz XV. st. (*Die XXV Novembris. In festo sanctae Catharinae Virginis et Martyris*), a Šime Jurić premjestio ga je na signaturu R 4040, među ulomke iz ostavštine Vatroslava Jagića.

R 5232

notarski zapisi

(listine, matice, računi, registri, službeni dopisi)

7. a) Pet isprava pisanih bosančicom i glagoljicom (izvornici); b) Deset glagolj. i bosančicom pisanih listina (prijepisi).²⁰

Isprave su napisane u Splitu i Omišlju 1645.-1864. hrvatskoćirilčnim i glagoljičnim

¹⁷ Ventuza (<*tal.* *ventosa*), kirurška kupica za puštanje krvi.

¹⁸ FANCEV 1934 : XCV-XCVII; FANCEV 1936-1937: 65-70; JURIĆ 1994: 254, br. 1917.

¹⁹ Legenda o borbi duše i tijela javlja se prvi put u jednom rukopisu iz X. st., a pripisuje se Anglosasima. U francuskoj i engleskoj verziji nositelj vizije je sv. Fulbert (*Visio Philiberti*), a u talijanskoj sv. Bernardin. *Videnje svetoga Brnardina* u poljičkome molitveniku potječe iz talijanske prerade latinskoga teksta.

²⁰ ACTA CROATICA 1863: 147, br. CXXXVI; MILČETIĆ 1911: 454, br. 65; JURIĆ 1991: 152, br. 357.

kurzivom na 5 papirnih listova različitih veličina, a uz njih su priloženi i prijepisi 10 glag. i hrv. ćir. listina iz XIX. st. napisanih na 10 papirnih listova. Isprave i prijepisi uloženi su u papirni omot.

a) Hrvatskom ćirilicom napisana je samo isprava br. 1:

Ive Andre Tomažeo²¹ vikari jeneral na pitanje g(ospo)d(i)na Ive Batiste Tomadela zapovidamo potom dom Petru Gargatoviđu i don Ivanišu Čotiđu da u termen od osam dan ujedno i svaki po sebi jemaju namiriti zgor rečenoga Tomadela od sedam kvarat pšenice i ča mu jemaju dati isti Gargatoviđ i Čotiđ kako e red Pave(!) S(veto)ga Otca i ako ne namiriše da se razumiju oba stavljeni od mise u koji viru. Iz Splita na ·ka· [=21.] jenara čhnd· [=1654.] Joannes And(re)as Thomaseus Vic(carius) Gen(eralis) kančilir Arhibiskupie. Ja don Petar Mikeliđ intimah ovi mandat g(o)s(podi)nu dom Ivanišu Čotiđu i g(o)s(podi)nu don Petru Gargatoviđu na kd [=24.] marča. – 1 papirni list vel. 15 × 21,2 cm

b) Hrvatskom ćirilicom prepisani su početak i kraj dviju isprava:

1) XIII. Mi Luka Jurhaniđ z Otresъ španъ rotni stola lučkoga ôd plemena Šubijъ Jurai Duimoviđ ôd plemena Karinani Pavaô Hatehjuiđ (!) ôd plemena Kukari Ivanъ Vaniđ ôd plemena Vireviđ sutci rotni stola lučkoga Jurai sinъ Grъgura Pavičija z Otresъ Tomaš Šadobriđ s Polače takoe pristavi rotni stola mi sideđ s plemenitimi ludmi kupno na našemъ misti navadnomъ u Vukšijih u punu stolu sudačkomъ pravdu dileđ ôd našъ potribujujimъ i pridoše prid našъ plemeniti ludi Kašijane imenomъ Stoênsъ Mundijъ. – 1 papirni list vel. 23 × 14,7 cm. Ispod toga, zabilježeno je olovkom: *Početak isprave, izdane od lučkoga stola g. 1492. Štampano u Kukulj. br. 136. Ivšić*

2) XIV. A tomu i svidodoci (!) vlastele kraljevstva mi Voevoda veliki kraljevstva bosanskoga Vovoevoda (!) Stipанъ Vukčijъ z bratiômъ Voevoda Ivanišъ sinъ voevode Radosava z bratiômъ Voevoda Petarъ Kovačevijъ z bratiômъ Voevoda Tvъtko Stipanoviđ pisanъ u Vranduku m(i)s(e)ca aôgusta kv [=22.] danъ č· u· m· 3· [=1446.]. – 1 papirni list vel. 17,7 × 14,7 cm. Ispod toga, zabilježeno je olovkom: *Konac jedne bos. isprave iz g. 1446 Ivšić*

R 3358

8. Pet isprava iz Splita²²

Riječ je zapravo o četirima ispravama napisanima u protegu od 1651. do 1654., a na petoj je napisana samo adresa primatelja.

1. [Split, 4. XII. 1654.] Mi Ive Andre Tomažeo vikari jeneral na prošnu g(ospodi)na Jake Zlogledova naslajnamo na v. p dom Pavla Peranoviđa da bi čini oznaniti zdola

²¹ Ivan Andrija Tommaseo († 1669.), kanonik i kancelar splitske nadbiskupije.

²² MOŠIN 1964: 218, br. 42; JURIĆ 1993: 153, br. 1004.

pisanin da u termen od · d · [4] dnevih jemaju namiriti istaga (!) dom Jaku od pinez koje su ostali dužni istomu Jaki kako zdolu, inako da jih ne postite (!) na svete sakramente, da ako ča jemaju suprot reji neka udijl ali u isti termen pozvavši pridu prid nas čuti pravdu. U kojih Jure Mašulij jema dat libar pet Mati Škrabanij libar osam ... v. [2] Petar Bačevanovij libar deset Stipe Krišij libar deset ib: ie [15] Miho Dumij libar trinadeste. Svi iz Postrane. I pošjlite mandat svitom da je oznajnen. Iz Splita na 4. decembra čhnd [1654.] Pored suhoga žiga potpisan je latinicom: And(re)as Thomaseus : kančilir arcibiskupov po zapovidi. - 1 papirni list vel. 15 × 25 cm.

Na poledini dopisa zabilježeno je: Don Pava Peranovij ovi po[čtovani] mandat oznanih ovim ludem ovde imenovanim decenvra – na osam ¼ poslan je sutradan list kako ste pisali.

2. [Split, 19. XII. 1651.] Frane Oršilov vikari jeneral. Na istanciu g(ospodi)na Ivana Babbiste Tomadela naslajnamo na svakoga crikvenoga da jema oznaniti g(ospodi)nu dom Petru Gargatoviđa da u termen od osam dan jema namiriti istoga Tomadela od libar sto i · ? · ča ga duži pod penom od obustavjenja od mise, da ako se u čem nahodi uvridjen od stvari od zgora pozvavši pridu na parvu pravdu za čuti sud · inako, u koju ju Iz Splita na th̃ [19.] decembra čhna [1651.]

Potpisan: Fran(ciscus) Orsillovi. - 1 papirni list vel. 15 × 21 cm.

3. [Split, 6. III. 1654.] Mi Ive Andre Tomasej vikarij jeneral na istancijiu Ane kjere p(okojnoga) Ivana Baniđa naslajniamo na vas don Pavla Peranoviđa kurata od Postrane da ožnani i jemate Tomasu i Mati brađi iste Ane da na ime njihovo i ne pute jiemajiu ispuniti testament i naredbu oča njihova i pustiti i dati rečenoj Ani žemjiu kuđiu i ostalo ostavjieno jnioj od njih oča neka ista Ana prišla na nemogućstvo i starost ne umre od glada i ne pati s kuđiō črikvene lemožine i to u termen od ĩ [10] dan pod penom ob obustavuijeni sakramentih i mise inako. Iz Splita na sest marča 1654. pomođnij po zapovidi. Pored suhoga žiga potpisan je: Joannes And(re)as Thomaseus Vica(rius) Gen(eralis). - 1 papirni list vel. 13,2 × 19,8 cm.

[Na poledini je zabilježeno:] Mi don Pava Peranovij kurat ô[t] Postrane i oznanih ovi počtovani mandat u Nedilu na cvite Tomašu i Matiju Baniđ i rekoše mi da bi dobrovolno učinili pomođ sestri svojoj Ani da sada nemaju čime ovo upitajete žakna dom Ivana ča vam je on reji kako je i ča je don Garguru Lukačevi i do[n] Marku Vukovij jesam reka ča ste vaša po[čtovani] m(andat) pisali.

4. [S. l., s. a.] Gospodine pozeravelame vase udasmo vam viru da se neđu dopusetiti ako šeto bude ode velike tegota sada nie ni ja nego onako kakono sam vam i peri pisa ni oni ne zenadu jođe biti dokele im ne dođe ode velike gosepode pešenica na misetu joto se toga čovika boitjut se ga gelasa nie perigodiv se čovike avaja ju te i da semo vam periporučeni. - 1 pergamentni list vel. 10,5 × 15 cm.

5. [Adresa na omotnici:] Uzvišenomu izabranomu dostojnomu g(ospodi)n[u] Dani kapitanu od Kotara. U Šibeniku. - 1 papirni list vel. 20 × 10,6 cm

R 4049

9. Listine i spisi koji se tiču Vinodola²³

Među 14 izvornih listina i spisa, napisanih u protegu od 1609. do 1712., prve 3 napisane su kurzivnom glagoljicom, jedna pod br. 13 hrvatskom kurzivnom ćirilicom, a ostale latinicom na ukupno 13 listova i dvolistova različite veličine.

13. Kneze Vide Rukovina zapovidam ti, da gimaz taki ovim širomahom Birbirančem ... š platnom, učera u Berlogu, prez oglašaina, baratali nihou tergovinu, prez švakoga darra, natrak za ovi put na veliku učinenu prošnu, povratiti. U tom ino da drugo ne bude. U Otošci na 16: Maija 1691. ... - 1 papirni list vel. 14,5 × 20 cm.

Listina se prije nalazila među spisima u ostavštini Luke Ilića Oriovčanina²⁴ te bila smještena na signaturi R 5175.

R 6528/13

10. Matice župe svetoga Jurja u Drašnicama²⁵

»Matice krštenih, umrlih i vjenčanih« napisane su u Drašnicama, pokraj Makarske, u protegu od 1670. do 1738. na hrvatskome jeziku hrvatskom kurzivnom ćirilicom (l. 1-25r, 30-33r, 38-44r) i latinskim jezikom (l. 25v-29, 33v-37, 44-48) na 49 papirnih listova vel. 36,5 × 25 i 32 × 22 cm, pisalo ih je više ruku, a svesci su prošiveni i umetnuti u papirni omot. Na listu 2r zabilježeno je latinicom: *Poklonio Fra Frane Ratković parok u Drašnici kod Makarske u Dalmaciji*.

Na l. 1r nalaze se ove zabilješke: 1639 maii .die. 18. - U Drašnica u svetomu Jurju čini krizmu prisvitli gos(podi)n biskup makarski fra Marian Lišnji iz Imote. Krizma dice 31. Pisa ja fra Jakov Antičij iz Igrane parok dračinski i igranski; Na 27 aprila 1711 - Posveti zvono od carkve svetoga Iurja prisvitli gospodin biskup od Makarske Nikola Biankovij²⁶ koiemu zvonu biaše ime sveti Rafaiel i tada biase gvardianom u Svetomu Križu mnogopostovani otač (!) fra Francesko Ijelavij i posveti ovo zvono u Svetomu Križu; Na 22 ijujla 1727 - Na misti Križ od Bile Stine na Punti od rata Anton Ivanišević rečeni Trajlj iz Makarske.

Rukopis sadržava pet cjelina:

I. Matice krštenih 1670.-1738.

l. 2r: [Početak] Qui sono descritti i battezzati della chiesa di Dračnizze. Godiča Gosponi 1670 – J[a] fra Berno Bražkovij s Rasna miseca marča krsti sina Miôvilova Vulinovića Gergura kumu Matim Vidov mati mu Ana kersti Ivana Bezerovića jer mu ime Jelina kuma Kate Momina mati Mara. marča k. [20.] ...

²³ JURIĆ 1997: 140, br. 3159.

²⁴ Luka Ilić Oriovčanin (1817.-1878.), svećenik i skupljač narodnoga blaga.

²⁵ JURIĆ 1993: 303, br. 1404.

²⁶ Nikola Bijanković (1645.-1730), apostolski vikar Makarske i Skradinske biskupije 1686., makarski biskup 1695.

l. 29r: [Završetak] Die 13 mensis Aprilis anno Domini 1738. Ego D(ominus) Nicolaus Vulich Alumnus de Propaganda Fide Baptizau infantem natu(m) ex Joanne ... coniugibus familię Vulich huius Parochię in sacello Diui Nicolai, cui impositum est nomen Mattheus. Patrinus fuit Ioannes Vucussich huius Parochiae et hoc actus est nolente Patre uice Capellano.

II. Matice umrlih 1706.-1738.

l. 30r: [Početak] Adi 1. nouembre 1706. poje s ovoga svita jer Lucija Šimuna ... izpovidila, imajući tada sedam godina

l. 36v: [Završetak] Adi 28 luglio 1748. p. p. Nikola kolonel sin p(okojnoga) Gargura Alačevićia, i bi ukopan u ... u crkvi Bla(žene) Gospe od ..., a manastir reda s(vetoga) Frančeska

III. Inventario delli terreni che sono di rag(ion)e della chiesa di s. Giorgio nella Villa di Dracnizze, dapprima

l. 37r: [Početak] Appr(esso) la Chiesa di san Giorgio un terren vignato chiamato ... di uretteni sei in circa fra le confini come si attroua da ... Cimiterio della Chiesa, da Maistro il Terren di Matteo ... Saluis

l. 38r: [Završetak] Tako je. Mi Mikula Biankovij vikari apostolsji v Makarsji.

IV. Matice vjenčanih 1724.-1734.

l. 39: Adi [1724. Početak] Vinča ja f(ra) Luka Brečij Juria Alačevića iz Igrane i Barbaru jer Frane Cvitanovića iz Dračnicah svidoci arambaša Ivan Palikujij iz Igrane voivoda Iakov Ivijević iz Darvenika i Stipan Alakrovij iz Igrane.

l. 45: [Završetak] Die 26 7bris 1734 Tribus denuntiationibus premissis diebus festiuis discontinuis inter misse Parochialis solemnia habita; nulloque can(on)ic)o impedimento detecto; Ego Fr(ater) Petrus Brajkouich Parocus huius Eccle(siae) diui Georgi Ville Drasnicensis; Gregorium filium Georgi Halaceuich, ... et Matiam filiam quam Joanni Matiaseuich huius Parochię degentium ... mutuo consensu habito solemniter per uerba depersenti sancto matrimonio coniunxi ac benedixi testibus presentibus Georgio ... et Nicolao Halaceuich, da Drasnice in quorum fidem.

V. Dodatci

l. 46r-46v: Naredbe makarskoga biskupa Stjepana Blaškovića.²⁷ U prvoj s nadnevkom 13. svibnja 1735. biskup nalaže župniku u Drašnicama da pod kaznom suspenzije strogo vodi brigu o bilježenju nadnevka, mjeseca i godine smrti krštenih i vjenčanih, kao i o imenu svećenika koji je tomu nazočio te da se pridržava obrasca iz rimokatoličkoga obrednika. U drugoj nedostaje završetak, a u njoj se donose propisi župnicima crkava sv. Stjepana i sv. Katarine u Drašnicama ne samo glede župnih ubiranja, nego i desetine što se dodjeljuje samostanu.

²⁷ Stjepan Blašković (1689.-1776.), makarski biskup 1731.

I. 47 i 48: Zabilješke ćirilicom i latinicom iz 1694. i 1828.

R 4454

11. Dvije bilježnice s bilješkama gospodarskoga sadržaja iz Poljica²⁸

Bilježnice su napisane u protegu od 1776. do 1793. na papiru (sv. I: 16 listova vel. 28,2 × 10,4; sv. II: 100 listova vel. 19,7 × 14,5 cm), a uvezane su u korice od bijeloga gruboga kartona.

Obje bilježnice otkupljene su 31. siječnja 1958. od Antikvarijata Cankarjeve založbe iz Ljubljane.

I. bilježnica sadržava zabilješke prihoda i rashoda zapisane u protegu od 1776. do 1785.

II. bilježnica sadržava račune Bratovštine Sv. Duha u Poljicima zapisane u protegu od 1757. do 1794.

R 7191

12. Računski zapisi²⁹

Ovaj troškovnik, odnosno popis izdataka, zabilježen je u XVIII. st. hrvatskom ćirilicom (poljičicom) na 1 papirnome listu vel. 16,9 × 10,8 cm

Dva šovala dv[a]naest groša · a Bane četiri groša · dva Samarnij ôsam groša · Radko i Ivaniševij četiri groš · Ibrahim dva tovara sina · Makantona groš · Vrane cekin · Nikola Gusar žest (!) groš · dva Joze šest goroša · Dizd[a]r i Mand. tri tri groš.

Šime Jurić zabilježio je olovkom: *Nađeno u knjizi Boman*:³⁰ *Storia della Dalmazia A 186.607.*

R 4040 (III/3)

13. Libar od duga dom Antona Vulića³¹

Zapravo je don Anton Vulić popisivao svoje dužnike na praznim listovima kodeksa *Viagi de Portogesi, in India, al ma. Missier Alvise Rimondo Lunarda dà Ca di Masser* napisana kancelarijskom humanistikom u 1. pol. XVI. st. na I + 115 + 3 papirna lista vel. 21 × 14,8 cm, kodeks nema korica i umetnut je u bijeli papirni omot.

Student Henrik Nadović iz Zagreba kodeks je 7. srpnja 1954. prodao Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Na izvanjskoj strani prednjega dijela korica zabilježeno je hrvatskoćirilčnim kurzivom: Libar od duga čo sam komu dava u dug neka se zna. Pisa miseca [no]venbra na kJz [26.] č ê ĩ v [1812.] ja d. Anton Vuliĵ.

Na slobodnome dvolistu zabilježeno je: D: D: Ana ... Giovanni Iacouicich, agl'eredi fu D: Antonio Vulich da Zacuzaz [Zakućac].

²⁸ MOŠIN 1964: 215, br. 35; JURIC 2000: 64, br. 3758.

²⁹ JURIC 1993: 149, br. 996.

³⁰ Gian Antonio Bomman, *Storia civile ed ecclesiastica della Dalmazia, Croazia e Bosna : in libri dodici compendiate*. - In Venezia : appresso Antonio Locatelli, MDCCLXXV <1775>. - 2 sv.: ilustr.; 8° (18 cm)

³¹ MOŠIN 1964: 215, br. 33; JURIC 1997: 130, br. 3129.

Lire Dalmate alla lunga 421: gazette 5 fa reali 42 lire una gazette 5 pari a Fio(rini) 34: 17 ½

Deue auere la sudetta Iacoucicah dagli sopra dinominati eredi

Lire Dalmate alla lunga 236: fa reali 23: lire 6: -- pari a Fio(rini) 19: 30: =

Ancora restano a dare al Vulich reali 17: lire 5 pari a Fio(rini) 14:

47 ½

Prova – 34 : 17 ½

Na slobodnome listu zabilježeno je: Ovo neka se znade koliko primamo masta iz duga od Anice Jakovičij · godine ččkv [1822.] · primi kalala · 3 [6] · makarski · svaki zapada libara · i [10] · č ê k g [1823.] primi · kadaca · v [2] · svaka kaca · zapada · groša · d [4] · č ê k d [1824.] primi · kaca · v [2] · svaka kaca · zapada · vijorina · v [2] · Godi · č ê k e [1825.] · primi · vijorina · d [4] · jaspri ·

Na izvanjskoj strani stražnjega dijela korica, čiji je gornji desni kut otkinut, zabilježeno je hrvatskoćirilčnim kurzivom: Uzeja san u loze do[n] Mije misa ... ti taliri kd [24] dva talira ... u tvardu mis reji trideset miseca lujja na · k [20] · č ê i v [1812.] · Da san taliri za mise dom Luci · d [4] · Kuvačiju · dom Iliji Kocirni · v [2] ·

l. Ir: Ovo je libar mene · d[on] · Antona Vulija čo je dala gospoja Marija Jelij · iz Omiša kada su se podilila sinovcem Zorzim: miseca · agusta na g [3] · č ê i a [1811.] · Neka se zna · u viru · dade mi ga na gornemu podu kada je pritresla karte · Pisa ja · d[on] Anton mojom rukom u viru tako – šuma · groša kg [23] i libara · 3 [6] ·

l. 1v: Maja na ia [11.] ččig [1813.] dado Ivanu Tvrđi za zemlu u zalog talirih · v [2] · krizarah dokle zemlu is[k]upi

Aprila · na · g [3] · č ê i g [1813.] dado Antonu Bakali i ortakom negovim · od zemle na Vurnaži · i pošali groša · e [5] · i libar · 3 [6] · i oku vina zapada gazet t3 [16]

Dado opet Bakali libar · d [4] · za zemlu nemu samu decembra na kg [23.] č ê i d [1814.]

Maja na · g [3.] · č ê i 3 [1816.] dado Ivanu Kuvačiju i Bakali talir · a [1] za zemlu i pošali u zalog dosle (!) iskupe Ivana Kvatoč gaz[e]t · iv [12] ·

Zabilješke završavaju na l. 81v: Miseca novembra · na · i · č ê i d [1814.] · dado Tadiji Kuvačiju libar ki [28] · za prašca kada je odija · u Postranu kupiti

R 6498

14. Pavao Karaman, Libar od mis³²

Ovaj popis služenih misa zabilježen je u protegu od kolovoza 1750. do siječnja 1759. hrvatskom kurzivnom ćirilicom (poljičicom) na 79 papirnih listova (između 16 i 17 lista nalaze se ostatci istrgnutoga lista) vel. 14 × 9,5 cm, registar je uvezan u bijeli hrapavi karton.

Na prednjim koricama zabilježeno je latinicom: *Libar od mis*, a na poledini

³² JURIĆ 1991: 38, br. 80.

hrvatskom ćirilicom: *Matiju Glavinoviđu imam ređ mis – ĩ [10] i Ercegu jednu misu ređ*, zatim latinicom: *Despotović u Omišu [drugom rukom] Opis od brezplačnih mis*

l. 1r: oktobra na kd · [24.] čône [1755.] Ovi dan dado Garguru Bubinu ki stoji u Solinu da mu groša 3 [6]

l. 2r: Lit od rojstva Isukarstova : čôn [1750.] agusta na 9: [9] reko mladu misu jah don Pava Karaman vala Go(spodi)nu Bogu i B. D. M. zato ovde pišem svete mise za koga govorim svaki dan i koje mise ne budu plađene olti (!) lemozina data biđe na var retka: od mis križ i di bude križ od onoga nisam primija lemozine za mise : zato pišem za koga govorim i ki dan.

Na l. 79r zabilježeno je: oktobra na ĩ [10] čône [1755.] ovoga istoga miseca jah kurat do[n] Pava Karaman da sam za katrige li-le [38-35]: i ovo dado ženi Viska p. peđara u Splitu ..., a na l. 79v: čôna [1751.] oktobra na ki [28] Filisti dan otĳo u Mletke ja don Pava Karaman vala Go(spodi)nu Bogu i Divici Mariji majci Isukrstovoj da mi bude na spasenje duše moje sta na putu u sve dan a [1] – kz [27] – a to jest novebra miseca. Opet dili se iz Mletak jah don Pava miseca juna na ĩa · [11] · godića Gos(podino)va · čônv [1752.] a dođo doma na ĩz [17.] juna.

Ostale zabilješke na l. 79v i 80r precrtane su, a sadržavaju popis plaćenih i neplaćenih misa, kao i popis dužnika.

R 3081

15. Ivan Ozretić Markovina, *Popis misa za bratime bratovštine sv. Ciprijana*
(u Gatima)³³

Sluđene mise zabilježene su od a [1.] do rpv [182.] u protegu od 1803. do 1822. hrvatskoćirilčnim kurzivom na 31 papirnome listu vel. 14 × 9,8 cm, svežnjić je prošiven i uvezan u bijele hrapave kartonske korice. Bilježnica je otkupljena 31. siječnja 1958. od Antikvarijata Cankarjeve založbe iz Ljubljane.

Prva dva lista su prazna, a na početku trećega lista zabilježeno je ovako: U jime · Isusa. Amen. Pišem s(vete) mise koje govorim za bratime od skupjine s(vetoga) Ciprijana a ja don Ivan Ozretij oliti Markovina.

Na listu 11v završava popis misa za bratime: U sve majnkai ĩd [14].

R 7190

16. Korespondencija dom Aleksandra Despotovića³⁴

Pisma su napisana u protegu od 1711. do 1783. hrvatskoćirilčnim kurzivom (poljićicom) na 13 papirnih listova i dvolistova različite veličine te umetnuta u papirni omot, a potječu iz ostavštine Vatroslava Jagića. Pismo providura Carla Pisanija Ivanu Sinovčiću napisano je i talijanskim i hrvatskim jezikom (poljićicom).

1. [Arambaša Mijo Bajić : knez Aleksandar Despotović. - 21. X. 1773.]

³³ MOŠIN 1964: 215, br. 34; JURIĆ 2000: 64, br. 3757.

³⁴ MOŠIN 1964: 218, br. 43; JURIĆ 1994: 17, br. 1452.

Godište G(ospod)ne 1743 oobra 21. Činimo istinitu viru ja arambaša Mijo Bajij i ostali sejlani da one jaspere da isti Barčina prida na konat Antonu Karželu i Petru Bekavcu a toj libar trideset, i to činimo viru da je sarčeno kad je bio aribiskup³⁵ u vižiti i suviše troje životine i zapadalo je, sve troje životine dvanajest libara. I t to (!) je sarčeno kad je bijo aribiskup u vižiti. I suviše dvadeset libar i pet soldina zato te gospodine molimo da metnete na libar jer ja isti ti kapelan dom Ivan Trogarljij znadem dobro da je ovo sve sarmno kad je bijo aribiskup u vižiti to jim primite na konat jer su sarmili za carkvu, i molimo vas ožete li bonovikati jer mi selani bonovikajemo jer znamo da su platili, i molimo vase da nam odpišete ožete li vi bonovikati.

Ja arambaša Mijo Bajij priponizni sluga vašega gospos'tva. - 1 papirni dvolist vel. 20,2 × 14,4 cm.

Na praznome listu zabilježena je adresa: Mlogo poštovanomu g(ospodi)nu g(ospodi)nu i gospodaru momu g(ospodi)nu knezu Leši Despotoviju u Omiš.

2. [Antun Kržel : knez Aleksandar Despotović. - Žeževica, 26. X. 1783.]

U ime Boga u Žežvici na 26 otombra na 1773. Počovani g(ospodi)ne Ales[a]ndro i naš prokaraturu razumijo sam da ste mi bili poručili da dojem k vašoj milosti ali prija ne mogo od starosti a kad oti dođ zateče čalija a smujuju me nike beside Bekavčeve jer sam čuo od tuji usta da mi je po niki način učinijo mandat ali ga ja nisam vidijo a znam g(ospodi)ne do duše moje da je od vas : konat pri Bekavcu i jaspere kako i vi znate da vas je molijo da ga za ne čekate i zato moli vaše p(oštovano) gospostvo da ne bi prav upa u koju pedipsu od pravde ako se vaše gospostvo kuntenta da biste me oznanili s jednom kartom budući ovo potribito vrime sadane a čo vam je poslana knjiga i vira od sela nije prava začo je privaren dom Ivan Škaričij budući kapelan a ne znadući od ovoga konta ostajući sluga vašega p(oštovanoga) gospostva. Pisa dom Ivan Trogrlij] kapelan o[d] Žeževice. Čini pisat Antona Karžel za posluži vas. - 1 papirni dvolist vel. 20,7 × 14,5 cm.

Na poledini je zabilježena adresa: Počovanomu i uzvišenomu g(ospodi)nu g(ospodi)nu Alesandru Despotoviju u Omiš.

Uz pismo je priložena i izjava: Ovo ja Mati Kalij ispovidam po svojoj duši da ja dado Antoni Krželu jedan cekin u zlatu crkoni jaspri u vrime rata i to ispovidam prid svidokom Matijem Križijem buduđ prizvan prida me i čini pisati ja Anton Kržel kako sluša od istoga Matija Kalilija. - 1 papirni list vel. 18 × 14 cm.

3. [Don Petar Kuzmanić : knez Aleksandar Despotović]

U ime Boga. Amen. Nota · vinograda · u Martniku · i u Želačniku · u Martniku visine od istoka rozak edanadest [11] · po sridi · 12 od zapada · 12 · širine po podanku · rozak · 20 · po sridi · 20 · po varoku · 33

³⁵ Ivan Luka Garanjin (1722.-1783.), splitski nadbiskup 1765.

Vinograd · u Želačniku · sada · na tri mesta · po dvanaest · mesta · rozak · širine · na tri · mesta · rozak · po osam · iznad sada · drugi · kus · visine · na tri · mesta 46 · širine · po podanku · u [400] · po eridi u [400] · po varoku · 9 · treji · kus · na tri · mesta · 12 · širine · na tri mesta · 10 · i ovo se · darži · sve · ujedno

U Bidovu · zemla · golica · visine na tri · mesta · 44 · širine · po podanku · rozak 9 · po sridi · 12 · po varoku · 7 ·

Da je · špana · iz ploče · libar 10 i po. – 1 papirni dvolist vel: 20,6×15 cm.

[Na poledini je zabilježeno:] Kumpare · Leše · molim vas · namirite mi · špani · osamnajest · libar · i po · čim · Bog da · da ... i zapovijete · i vi · meni · što sam · Jaki i da ste · zdravi · jak · dom Petar · Kuzmanij · pisa

[Priložena je i zabilješka na talijanskome jeziku:] 1736. Cumanich, e Crisich. - 1 papirni list vel. 11,8 × 8,8 cm.

4. [Don Antun Popović : knez Aleksandar Despotović. – Žeževica, 2. I. 1731.]

G(ospodi)ne g(ospodi)ne i gospodaru moj vazda. Razumili ste smutnu ovizi prokaraturi i piše dotur da mu se pošalu pakete zato gos(podi)ne ako ste iskopijali pošaliti Šestanovu Ihivandiĵa Jurlinovu Lukačevu i Knezoviĵa i Barčinovu ako je u vas zato g(ospodi)ne ako jim ji ne pošalet[e] ginu brez milosarĵa zato vam se vejoma priporučuju ako Bog dade zdravje vami i nima o Uskrsu biĵe vaši četvero mladi za ljubav i za trude vaše vele vas drago pozdravlam o sarca i vašu i našu majku kojoj šalem za bilig od ljubavi 2 pulastrena. U Žeževici na 2 jenara 1737. s(luga) v(ašega) gos(podst)va p(očovanoga) Dom Anton Popovij. – 1 papirni dvolist vel. 20,4 × 14,5 cm.

[Na poledini je zabilježena adresa:] Dostojnomu g(o)s(podi)nu g(o)s(podi)nu Alesandru Despotoviju u Omiš

5. [Don Anton Popović : knez Aleksandar Despotović. – Varbno, 3. VI. 1731.]

Dostojni g(ospodi)ne g(ospodi)ne i vazda i moj prijatelju šalem vašoj milosti Ivana Babiĵa dajuĵi vam na znanje da je umro p(očovani) A(nte) Šilobad ako vam je dužan ne gubite vrimena činite vaše stvari jere se naodi mnogo dužnika nemojte pušćati svoga a svak sebi raznosi što se vidi i ne vidi kakono pusto i nemilo stečeno Molim p(očovanoga) gospo(dina) vele vridna za vašu korist od one kuĵe voĵa i vinograda činite da vam je korisno i napredovano za vašu kuĵu Juriĵ Kapovij i rečeni Knezovij i[s] sela Rogoznica ne moguĵi podnositi pritne i straha od sinovaca g(ospodi)na Tome želeĵi imati svoj mir i slobod čineĵi napridak gospodaru i sebi kakono je činijo g(ospodi)nu Tomi dokle ga nisu počeli napastovati da umi paziti svoje posle premda nisam u te stvari razuman viju očima od malovri[d]ne moje pameti Jure vas vejoma moli i jah od moje strane učinite onoh poh kuĵe bare posušiti što bi učinijo misto robi i svoj mir koga želi primiti s vašom milostju a s vami a ja vam zadajem viru moju da budete Juriĵa stavili u vašu kuĵu kadano je g(ospodi)n Tome bilo bi koristi vašoj kuĵi mnogo onoh vinograda i ono voĵa ne bi se ni za što znalo da ne gleda i ne pazi

istih Jurij a drugoga nemojte namišljati komu ne poznajete oca matereh ni bašjine ako avako mislite učiniti kako vam pišem izažite u ponedilak Solarici u podne a mi jemo doji i doniti što jemo obid[o]vati i odgovorite mi ožete li tako učiniti što li mislite. U Varbnu na z [7.] zuna 1731. Vele vas drago pozdravljaju sa svimi od vaše g(ospod)ske kuže a najveje majku vašu. Dom Anton Popovij s(luga) v(ašega) p(oštovanoga) g(ospodst)va vazda. – 1 papirni dvolist vel. 28,5 × 20,3 cm.

[Na poleđini je zabilježena adresa:] Dostojnomu g(ospodi)nu g(ospodi)nu Alesan[d]ri ili Despotoviju u Omiš

6. [Don Jakov Popović : knez Aleksandar Despotović. – Žeževica 13. VIII. 1751.]

Slava Bogu. U Žeževici 1751 agusta – 13i. P(očovani) g(ospodi)ne i naš prokaraturu konte Lesandro mene je lani selo Žeževica vrglo za prokaratura od crikve s(vetoga) Antona uliza sam zdrav pak sam obolijo prošla je godina dana o Velikoj Gospi od sada sam u postelu i sada kako zna Bog i selo u kužu crikvenu saliju vino bratimi i drži ključ veje aranbaša Bajij nego prokaraturi čo je bilo žita crikvenoga to su razdužili i sino brez moje oblasti koji su dolazili k meni pitati ia sa[m] mu reka proji me se brate meni je dosta i moje bolesti oto tamo aranbaša i Stipan Šodan neka čine kako znadu a to je reji i oni koji su dužni da jim ia nisam niča dao veje aranbaša a sada se izpituju mnome da sam ia razdužijo žito i vino a i ne znam ni kada u koga je pomaga je moi sin u čo su ga prizivali od onoga je prida konat zdrav a od dužnika nisu mu ni pisma kazali pri komu je čo nego molim vašu milost a s vašom oblastju da biste učinili mandat aranbaši neka kako je razdužjo neka i škodi u to ia pitan nisam dajem na znane vašemu gosp(o)s(t)vu starim prokaraturom izašlo je vrime a novi nisu postavljeni došlo je vrime od ono masta a nije se sudi niko ni dodijo otije dobro crikveno po zlu ako ji odma ne namistite i da ste zdravo čini pisati vaš ponizni sluga Iakov Popovij bolan iz posteale. – 1 papirni dvolist vel. 19,7 × 14,1 cm.

[Na poleđini je zabilježena adresa:] Na gosp(od)ske ruke g(ospodi)nu Konte Lesandru Despotoviju u Omiš

7. [Žeževičani - serdar, arambaša, sudac, kurati i svi seljani : knez Aleksandar Despotović. – Žeževica, 11. I. 1730.]

Svake časti dostojni g(ospodi)ne i prokaraturu naš od strane serdara, arambaše, sudca i kurata od sela Žeževice i svega sela i puka Ivana Subarčinovića lani našli mi popi za prokaratura od svetoga Antona ne imaduji se naji niko ko je ji kovermati ni oni koga je selo odlučilo zato su ga našli samo do mladoga lita a našli smo ga svi da nije dostojan on toga nego smo našli Ivana Kvasinića sina Jozipova i Gargura Latkovića za ovo godišje samo do mladoga lita posli toga opet koga selo metne a Ivan Barčina sam se nameje za prokaratura protiva nami svima prikazujuji nam vašu knigu i razumili smo što mu ste pisali a onu knigu što je on vami pisa od nas niko

nije zna niti se s nami dogovorijo zato smo svi odlučili da on pridade ključ od kuće carkvene i ostalo sve što se naodi carkvenoga odlučnim prokaraturom od sela a on nam je otejo na sramotu ključ psujuji kurate i glavare i sve selo uzdajuji se u vaš odgovor da ga vi ožete do po svetomu Antonu treji dan a mi ožemo da izvadi ruke od tega a kada ga vi ožete i g(ospodi)n providur činite ga zvati da pridade konat i još mu u sve ne virujete kakono lažljivu čoviku a oto šalemo g(ospodi)na dom Antona našega kurata na kopermacijon i š nime Ivana Kvasinija i oni je vam kazat što je i kako je i s ovim dospitkom mi smo svi sluge vašega g(ospodst)va. U Žeževici na 11 sična 1730. Vašega g(ospodst)va sluge serdar, aranbaša sudac kurati i svi seljani od Žeževice činismo pisat. – 1 papirni dvolist vel. 20,1 × 14,4 cm.

[Na poledini je napisana adresa:] Svake časti dostojnomu g(ospodi)nu g(ospodi)nu Alesandru Despotoviju u Omiš

8. [Don Anton Popović : knez Aleksandar Despotović. - Varbno, 28. VI. 1729.]

Svake časti dostojni g(o)s(podi)ne g(o)s(podi)ne i gospodaru moj primijete za ljubav našu jednoga kozlija i š nime malo masla za bilig ljubavi koju vam želim ne budi vam na me ništa žajo poradi konta Ivančija. Onih vele da su vam pridali konat pravi nima ne virujem ništa jere jim nisam pisa ništa niti su me pitali što su činili išjetili su jedan karatil crikveni a drugi su išjetili Karnij i Trogarlij učinili su ji za ništo. Učinite svorcan mandat da juštaju sude ilih druge učine a polak konta Kalajčija bije prav istinito i Bog vam bijo u pomoži sa svimi od vaše go(spods)ke kuće i molim G(ospodi)na Boga za vas zdravje i za vaši martvi. U Varbnu na 28 zuna 1729. V(ašega) g(ospodst)va vazda ponižni sluga dom Anton Popovij. - 1 papirni dvolist vel. 20,5 × 14,4 cm.

9. [Don Anton Popović : knez Aleksandar Despotović. – Žeževica, 12. III. 1730.]

Svake časti dostojni g(ospodi)ne g(ospodi)ne. Dajemo na znanje vašemu g(ospodst)vu da odijo je Pava Barčini da dože učiniti konat i veje puta ali neje veje parti lažuji kakono vašoj milosti da su selani tili vino potočiti što ne more biti istina nego su selani iskali ključ da vide kako vino stoji a ne damo ni nemu ni drugim na oke prodavat nego sve ujedno. Zato g(ospodi)ne učinite da nam otvori kuću i da nam pridade ključ i da nam prida konat paka neka ije vašoj dobroti i Bog vam bijo u pomoži sa svim od vaše g(ospods)ke kuće. U Žeževici na 12 marča 1730. P(oštovanoga) g(ospodst)va s(luga) dom Anton Popovij. – 1 papirni dvolist vel. 20 × 14,5 cm.

10. [Don Anton Popović : knez Aleksandar Despotović. – Varbno, 26. X. 1782.]

Dostojni svake časti i poštenja g(o)s(podi)ne g(o)s(podi)ne vazda moj g(o)s(podi)ne bijo sam pisa i parvle v(ašemu) g(ospodst)vu da je dužan Pava Pejkovij libar 14 sirka varijaka 17 nejma odkle platiti imade u Varbnu kus lipe zemle uza zemlu crikvenu darže se ujedno zato moj g(ospodi)ne istu zemlu uzeli Pejkoviji is Vinišja Marko i Gargur čuo

sam da je je prodati Jozipu Karželu jere su ove zemle pod kujom Kerželevom učinite mandat da se niko u nu ne pača dokle se ne naplati crikva pokak (!) duga p(okojnoga) Cigela bijo je dužan 4 groša i prodade Cigel pola prutonu p(okojnomu) serdaru Bajji isti Bajjo primi na se crikvena 4 groša i sada su na Bajjji. I na nima su – 3 saratiča crikvena svaki po su gazeta varzite na libar ak ni ga dale služi varzite na libar ovo je pravo da Bog znade. Ja bi se rada s vašim g(o)s(post)vom sastati i razgovori od moji potriba i vaši niki stvari p(okojnoga) vašega oca ali ne smim od moje žalosti parvane budujji sve platijo i još me plaši Tome a nega (!) ga pita pravda Božja Vele drago vas pozdravljam od sarca i s vašom majkom vridnom gospojom. U Varbnu na 26 otobra na 1782. S(luga) v(ašega) g(ospods)va uzvišenoga vazda Prostite mi privari se. Dom Anton Popovij. – 1 papirni dvolist vel. 20,3 × 14,3 cm.

11. [Providur Carlo Pisani³⁶ : Ivan Sinovčić. – Split, 28. VII. 1711.]

Mi Karlo Pizani za privedro uladanje mletasko providur jeneral od Dalmacie i Albanie. Premda s dvima mandati od priuzvisenog precešurou nasih Rive i Vendraminca na 20 novembra i 21 luja bilo je zapovidjeno knezu Ivanu Sinovčiju da ima platiti trideset groša za ploče dignute s kuže Marka Brahoevića s obitju da će jih platiti i to za namistiti skodu učinenu Ivanu Nazoroviću kako je bio obligan isti Sinoučij od priuzvisen(og) jenerala Rive nie nikad mogao siromah čovik imati svoje. Zapovidamo dakle izvarsno istom knezu Ivanu Sinoučiju da u termin od tri dni ima platiti istom Brahoeviću rečenu trideset groša pod penu od čodvosat [120], ako li ne biti je pozvan ôvim na potuarjenje ovoga i od drugih parvajnih za dvignuti mu penu i naslajna se izpurnjenje od ovoga opčenom zapovidniku od Splita.

Iz Splita na · ki [28] · luja · č · ô · ia · [1711.] Karlo Pizani prov(idur) jener(al). – 1 papirni dvolist vel. 28,6 × 20,5 cm.

R 4504

17. Pismo kapetana Beširevića³⁷

Pismo je napisano u Bihaću u siječnju 1807. kurzivnom bosančicom na 1 papirnome dvolistu vel. 29,8 × 20,3 cm, a upućeno je kapetanu Melhidu Okrzviću, rubne zabilješke napisane su arapskim pismom.

Pi[s]mi ke poda kapetana Beševviaja (!) lipa pozedrve i ak sp[a]da maiora Okrzovića i ...

Potom toka šeto su moi km[e]ti pošli da d[o]biu rakie bošiju i oveta Kotur Nikola Zeče i kra bi više crkve nikla šaša sevime ... Perav su ljudi bili i su goili i šeta i oveta Kotur doša vaše kevoje doio eto pesl sem ga vami pošitonomi joska i podate mu i arke i ove mi pošlite Kotur negovu puške i alinu i torbu pošlite. S tem da si m[i] zedervo i kari

³⁶ Carlo Pisani (1665.-1750.), mletački vojnik, istražitelj i glavni namjesnik za Dalmaciju i Albaniju.

³⁷ MOŠIN 1964 : 219, br. 47; JURIĆ 1997: 160, br. 3227.

Na poledini je napisana adresa bosančicom: Ôva pika (!) ima se daditi kospodu[n]u mioru Okrzviju na negove ruke otvrti. Zabilješka latinicom je nečitka.

R 6596

romani

18. Život Aleksandra Velikoga³⁸

Rukopis je napisan 1654. hrvatskim ćirilčnim kurzivom na 94 papirna lista vel. 20,8 × 14 cm, crveno-crnom tintom, a uvezan je u tamnosmeđu kožu sa slijepim tiskom.

Život Aleksandra Velikoga bio je najomiljenijim predmetom srednjovjekovne zabavne književnosti. Najstarija grčka vrela vuku korijene iz Pseudo Kalistenova teksta. Među slavenskim narodima, Česi i Poljaci su se služili latinskim i njemačkim, a Južni Slaveni bizantskim vrelima. Rukopis iz Gajeve knjižnice napisan je štokavskim jezikom, nema ni naslova ni završetka, i vrlo je srodan rudničkomu rukopisu³⁹ s kojim se dopunjuje.

[Početak:] Bivši · velikô · premudrôsti božan̄stveno sazdaŋši sebi · z [7] · dômov̄
i · z · [7] stupôv̄ · Utvr̄div̄ši nega u petô · tisūjno l̄etô ...

[Završetak:] ... zdravô riek̄u prijôše i niekolici se · skvasiše a p̄ekolici · kakô pô
suhu · prijôše · piešci · tada · s kôna s̄edôše⁴⁰

Na unutarnjoj strani prednjih korica zabilježeno je latinicom: *V.Gaj 1873.*, a sve ostale zabilješke su na hrvatskoj ćirilici: *neka s[e zna] ... ujaka na id [14] ... po r [100] aspri Ikanu i bič̄ve i tomu svidok̄ Živko i Putiča i Martine kako naimih̄ Stipana Ivanova kôvača Slaevija.*

Među zabilješkama na unutarnjoj strani stražnjih korica nalazi se i ova: *Neka e na znanie kako ja doīoh̄ u Soli⁴¹ na ajlth [1539.]*, a pri dnu je ćirilicom na latinskome jeziku zabilježena molitva: *Ave Maria gratia plena Dominūš tekum̄ benedikta tu in̄ mulieribūš et̄ benedikūš fruktūš ventrīš tui Ežūš · Šanta · Maria Mater Dei ôra pro nobīš pekatoribu(š̄b) et̄ in ôra mortu(š̄b) noštra (!) : amen̄*

R 3363

statuti

19. Poljički statut (Zakon privilegiane provincie od Pogliz)⁴²

Primjerak koji se čuva u Zbirci rukopisa i starih knjiga potječe iz 1665. god., prepisan je s mnogo starijega prijedloška poljičicom (inačicom hrvatske ćirilice) na

³⁸ JAGIĆ 1871: 203-331; JURIĆ 1991: 155, br. 362.

³⁹ Rudnički rukopis potječe iz knjižnice knezova Lobkovica u Roudnici, u sjevernoj Češkoj (danas se čuva u fondu Češke nacionalne knjižnice u Pragu), a napisan je u XVI. st. bosanskom ćirilicom i čakavskim jezikom na 116 papirnih listova vel. 21 × 15,5 cm.

⁴⁰ Zapravo je to opis Filonova prijelaza preko rijeke Elfiona prije bitke s indijskim kraljem Porom 327. pr. Kr.

⁴¹ Danas Tuzla (*tur tūz sol*).

⁴² PIVČEVIĆ 1907; MOŠIN 1964: 213, br. 31; JURIĆ 1994: 262, br. 1937.

papiru vel. 33,2 × 23 cm i sadržava II + a-rv [1-102] lista + 6 str. (odrezano je 15 listova), naslov i inicijali napisani su crvenom tintom, a na listu [I.] nalazi se trobojni cvjetni ukras. Rukopis je uvezan u smeđe kožne korice »na prijeklop« (slično uvezima arapskih rukopisa) s utisnutim geometrijskim motivima u slijepome tisku.

Statut započinje ovako: = Zakon parvi od kneza = U ime Gospodina Boga – Amen. Statut Poljički izuži statut iz staroga novi činimo na lito G(ospodi)na Isukarsta = čjm [1540.] : a sada ga pripisuemo na : čhče [1665.] febrara na : i [10.] : u Poljlicih u carkvi s(vetoga) Klementa pod Sitno.

Na l. ra [101] zabilježeno je: = č h o [1670.] = decembra na : ka [21] : Buduži knez veliki p(očovani) g(ospodi)n Juraj Sinovčij i vojvoda p(očovani) Matij Kuhačij učiniše zbor podimni na mistu običajnomu Pod Gracem po zakonu staromu i s redovnici i na isto vrime biše učinijo mir čestiti g(ospodi)n car i dužd kada biu pridali Kandiu⁴³ za Klis i za ostala mista u ovo vrime otu Turci da smo jniov i a Latini da smo jniov i a mi buduži vazda pod zapovijdu kliškom zato svi jedino i skupno redovnici i glavari sa svim pukom odlučiše virami i dušami da stojimo na naših kuja i u našem zakonu i zato svi skupa da nima nikor od nijedne varste po nijedan put ni način dati ni činiti ni pristati da se da nijedna stvar toliko jasprih toliko druge robe Turčinu ni kaurinu dokole se kodir ne vidi pod kim je ostati rečena župa i ne ustanovite se meje na krajini i da ne mozi nigda nikor obuzročiti u niednu stvar opaku prid niednom gospodom za buduži da sve ono čo je učinjeno do sada od glavarih rečene župe bilo je s dogovorom i s vojnom svega puka pod penu svakomu onome koji bi drugojako učinio usve i posve kako se uzdarži u zakonu staromu i statutu ovome na karti. Koje pena biti suprotiva krivcu kako je zgora izvaršena brez niednoga milosardia i ne daj Bog toga ako bi se gospoda gorjna, ali dojna rasrdila suprotiva nami da jema jedan drugomu biti u pomoži di bude potriba. + Ja Marko Žujlevij kančilir rotni Poč(ova)ne opjine župe Poljičke po zapovidi.

Od kazala je sačuvan samo jedan list, a na gornjoj polovici šestoga praznoga lista, čija je donja polovica odrezana, napisano je ovo pismo:

U Polici selu Jesenica od mene podpisanoga p(očovano)mu Ivanu Novaku. Dragi prijatejlu moj buduži bilo vrime arjavo u parvi dan avak smo opremali jlude za Neretvu i tako došli smo u utorak po podnevu i stali smo u sridu do večerna ja i Kovač i don Petar Petrina dakle mi smo se sastali ma neka znate tražite način za pogoditi se mežu se zašto kada san ga rasmislijo ove stvari valalo bi da sudi Mihitar a paka nije me stavija tribunal za da ovo sudi mi niti mogu i sudit u toliko dakle je se po sviki (!) način vadim od ovoga suda nego tražite način za pogoditi se mežu se bije bole po obe strane koji ostajen jlubeznivo marča 19 1813. Vaš prijatelj Jure ...

Poljički statut dragocjeno je vrelo za proučavanje društvenih, ekonomskih i političkih prilika u Poljicima, kako zbog izvornosti državno-pravnih odnosa u poljičkoj

⁴³ Turci i Mlečani su zbog Krete (*tur.* Kandija) ratovali u protegu od 1645. do 1669. Istodobno su se protiv Turaka digli i stanovnici u zaleđu Zadra i Šibenika sve do Klisa i Poljica. Pri sklapanju mira s Turcima Venecija je 1669. izgubila Kretu (zadržavši samo tri luke), ali je zato dobila pojasa od Novigrada do Omiša, s Klisom i Poljicima.

općini, tako i zbog plastičnog opisa pojedinih situacija u kojima zakonodavac unosi u Statut čitave dijaloge, pa mu je u srednjovjekovnome pravu slavenskih naroda, ali i u pravu europskih naroda uopće, teško naći premca te stoga i nije čudno što su se za njega zainteresirali mnogobrojni domaći i strani istraživači.

Statut je vrijedan i kao jezični spomenik. Najstariji prijepis Poljičkoga statuta, prema kojem su priređena sva dosadašnja izdanja, nastao je po svoj prilici u XV. st. (u naslovu je zabilježena 1440. godina, a Stipe Kaštelan tvrdi da je Statut nastao u XIII. st.), na što zorno ukazuje pravopis i red riječi te miješanje korijenskoga načina pisanja s fonetskim. Naime, poljički je govor u XV. st. još uvijek bio čakavski, a štokavština je prevladala poslije, i po tome se izvornik bitno razlikuje od mlađe redakcije iz 1665. te kasnijih prijepisa.

Matija Mesić prvi je priredio i u Zagrebu 1859. izdao cjeloviti tekst na suvremenoj ćirilici (*Arkiv za povjestnicu jugoslavensku*, knj. V), a češki povjesničar i filolog Konstantin Josef Jireček (1854.-1918.), ugledao se na Mesićevo izdanje (*Svod zákonův slovanských*). Mesićevo izdanje upotpunio je Vatroslav Jagić na temelju kasnije pronađenih prijepisa i 1890. objavio ga također na suvremenoj ćirilici (*Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium*, sv. IV). Prema Jagićevu izdanju, Mate Tentor je 1908. u Sarajevu objavio Statut latinicom (*Glasnik Zemaljskoga muzeja u Bosni i Hercegovini*, XX), a ovo je izdanje ponovio 1940. u Splitu i Stipe Kaštelan (*Povjesni ulomci iz bivše slobodne općine republike Poljica*). Poljički statut tiskan je 1912. u Beču na njemačkome jeziku u prijevodu Tome Matića i Alfonsa Pavicha von Pfauthala te Milana Rešetara (*Statut der Poljica*). Ruski povjesničar Boris Dimitrijevič Grekov (1882.-1953.), tiskao je 1951. u Moskvi ruski prijevod *Polica*. Zvonimir Junković priredio je te 1968. u Zagrebu izdao *Statut* na suvremenome hrvatskome jeziku (*Poljički zbornik*, sv. I: 32-103).

R 5253

zbornici

20. *Miscellanea Rhacusii caractere Bosniaco exarata* (Zbornik tekstova različita sadržaja)⁴⁴

Zbornik je u XVII. st. prepisao po svoj prilici nepoznati bosanski franjevac hrvatskim ćirilčnim kurzivom na papiru crnom i crvenom tintom, a on sadržava IV + 136 + 82 str. vel. 22,2 × 16 cm (str. 49-73 drugoga dijela napisane su dvostupačno). Na str. III nalazi se monogram IHS s križem i trima sulicama te srce probodeno trima strjelicama potom tri cvijeta izrađena crvenom tintom, a sličan crtež nalazi se i na str. 56. Rukopis je uvezan u kartonske korice presvučene tamnosmeđom kožom. Na str. III. nalazi se

⁴⁴ FANCEV 1915: 1-62; JURIĆ 1991: 152, br. 358.

potpis: *Velimir Gaj 1873.*⁴⁵

Zbornik je napisan štokavskim, podjednako ikavski i ijekavski, a sadržava 14 zasebnih cjelina:

I. str. IV: [Početak:] Na 626 godiča Isusova porojaia poče se graditi grad Dubrovnik na Captatu ... [Završetak:] ... Ôt 73 Vespезian podsiede Ieruzolim Na 74 u ovome boiu pogibe miliun i sto ijlada čifuta jludi 290 ijlad robiau tamnicu Slava. [Slijedi kratka kronika događaja od 626. do 1235. i od 29. do 74. godine]

II. str. 1-136: Slava G(ospodi)nu Bogu na 1659 jlujla 22 Počijne život cara Aleksandra iz Mačedonie aliti iz Filibe koi vas sviet uze i primi [Početak:] Naiparvo da počnemo · kazati · porojenje velikoga cara · ... [Završetak:] ... Aleksandro · car · sviem carem · svemu svietu · bio · i smart ga · privari · i sada i konac · čo ie · učinio · i rekao · život · Aleksandra · cara · romanza · iperatura i cara · svega svieta · svara · života Aleksandrova · bi⁴⁶

III. str. 1-46: Počičijne (!) · ô^t · limba · govorenje · kako g(ospodi)n · Isus · izvede s(ve)te · oce · i ostale · i ostale (!) · iz limba⁴⁷ [Početak:] Lucifer · govori · vragovom ... [Završetak:] ... Svara · veraša · ovie

IV. str. 47-48: Od · Siska · grada · počijnau · verši · od boia [Početak:] Cvijlaše · divoika · u Sisku · stoieji ... [Završetak:] ... Svara · veraš · od boia · koi e čijn⁴⁸

V. str. 49-52: Počijne · govorenje · o[d] voiske ô^t Ianoha [Početak:] Mnoge se · voiske · dosad ispisaše ... [Završetak:] ... A blagoslovjlen · g(ospodi)n · Bog · svi · i dieco · recite fajlen · budi · Sinu · Boži · i Majka · jnegova u sve · vieke · viekom · Amen Svara.

VI. str. 52-57: [Litanije Svih Svetih. Litanije Gospine. Razne molitve]⁴⁹

VII. str. 57-58: [Početak:] Sudac · gjnivan · oje prijii · vas · svit ... [Završetak:] ... za tvoie ime · Isukarste · sinu · Marie. Amen⁵⁰

VIII. str. 58-59: U sve · vrime · godiča mir se · svitu naviča ...⁵¹

IX. str. 59-60: Ovo ie · molitva · kvi · abitat⁵²

X. str. 60-67: Počijne · Blažene Gospe · Divice Marie Muka · gorka · G(ospodi)na Isukarsta · Sina Božiega po · Ivanu Evanjelisti koi · Gospi · plač · navisti⁵³

⁴⁵ Velimir Gaj u Knjižnici Gajevoj (str. 195) ovako je rukopis opisao: Miscellanea. Cod. chart., Racusii certe ad finem fere saec. XVII. aut saec. XVIII. litera cyrillica caractere bosnico exaratus ac initialibus rubris ornatus. 4. Autogr. continentur in illo: 1. Pag. 2. fol. I.: Fragmentum brevium annalium. 2. Pag. 1-135: "Život cara aleksandra iz macedonie". Textus aliquid differt ab illo in codice bibliothecae Gajanae, quo dor. Jagić pro editione sua usus est (confer: "Starine" III. 212). 3. Pag. 1-48: "Od limba govorenje. kako gosp. Isus izvede svete oce i ostale iz limba". 4. Pag. 49-52: "Govorenje od vojske". 5. Pag. 53-67: Ascetica. 6. Pag. 67-71: "Razgovor između neviste, mladića i smrti". 7. Pag. 71-73: "Pjesma o nepoštenoj ženi". 8. Pag. 74-77: Fragmenta annalium. (Dr. Fr. Rački.) Ined. Lig. vet., e corio facta. H. V. I.

⁴⁶ JAGIĆ 1871: 220-329.

⁴⁷ PRIKAZANJA 1893: 86-106.

⁴⁸ U bitci pokraj Siska 22. lipnja 1593. kršćanska vojska pod vodstvom hrvatskoga bana Tome II. Erdödyja (1558.-1624.) hametice je porazila Turke s Hasan-pašom na čelu, što je odjeknulo u onodobnoj Europi i bilo predmetom mnogih umjetničkih ostvarenja. Godišnjak Mercurius Gallobelgicus (Frankfurt, 1611., sv. 4, knj. I) izvješćuje da je u toj bitci izginulo 22.000 Turaka, a Vjekoslav Klaić (Povijest Hrvata, 1988., sv. V, str. 497) piše: » ... Ali najviše slavila se pobjeda u Kranjskoj, koje su sinovi porazu turske vojske bitno pridonijeli. Od Hasanova plašta načinjena bi kazula i darovana bi stolnoj crkvi u Ljubljani ... «.

⁴⁹ DIVKOVIĆ 1698: 305-319 i 409-413.

⁵⁰ Hrvatski prepjev pjesme *Dies irae, dies ille*; DIVKOVIĆ 1698: 189 (Piesan na dan Martvieh); ĐORĐEVIĆ 1898: 133-135.

⁵¹ DIVKOVIĆ 1698: 185-188 (Piesan na Božij); ĐORĐEVIĆ 1898: 46.

⁵² Psalam 91 (90) »Ti što prebivaš pod zaštitom Višnjega ...«

⁵³ DIVKOVIĆ 1698: 4-42.

XI. str. 67-71: [Stihovi. Početak:] Nevista · mlada · govori Dokle sam mlada · nosiŕu sebe · lipo · ... Smart · odgovara · nevisti ... Mladiŕ · smarti govori ... Smart · odgovara · mladiŕu [Završetak:] ... sve ŕe · s vremenom · izgaŕniti · na suđŕni dan uskarsnuti · Amen · Svara⁵⁴

XII. str. 71-73: [Stihovi. Početak:] Biaše na svitu iedna · ŕena · to ie grešnica · i nesreŕna začo · biše · nepočoena i ô' Boga ô'varŕena ... [Završetak:] ... Ali · veliš · ia sam · zdrava mlada · lipa · i gizdava kako zelena dubrava · Amen · Svara Svara

XIII. str. 73-74: Zapis ô' groznice

N° 1 Vsia si † Vsia † ProsoPON † santa Anna peperit ; B. Mariam Virginem · †††
ô Hagios

2. Vsia si † Vsia · sis † ProsoPON † Santa · Maria · peperit D- Gesum Christum · ô · His · chiros †††

N° 3 † Vsia si † Vsias · sis † ProsoPON † Christus, Peperit mundum †††

Nače · sarca · na kori ô' krua · zapisat · vaŕla u tri iutra · iziest · vaŕla · parvo · i drugo · i treŕe · iutro · s pomoŕu Boga · pustije

XIV. str. 74-77: [Početak] 1608 Papa · Pavlo · peti⁵⁵ naredi · kavalierie · ô' redemtora na 15 · maŕa · u nedijlu... [Završetak:] ... Ô' Sakro Placo · 600 pisac · [lat.] famosi diuerse · sienze · – 45 [ćir.] provinciala · razdieŕjeni · po svem · sviету · Svara · Amen

R 3359

LITERATURA

ACTA CROATICA 1863. *Acta Croatica : Listine hrvatske*. Monumenta historica Slavorum meridionalium, knj. I. (izdaje Ivan Kukuljević Sakcinski). Zagreb : Brzotiskom Narodne tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.

BOJNIĆIĆ, I. 1899. *Der Adel von Kroatien und Slavonien*. Nürnberg : Verlag von Bauer und Raspe.

DIVKOVIĆ, M. 1698. *Nauk karstianski s mnoziemi stvari duhovniemi, i vele bogojlubniemi; koi Nauk ô' Ledezmova i Belarminova Nauka uiedno stisnu i sloŕi bogojliubni bogoslovac fra Matie Divkovij iz Ielašak*. U Mncie: Po Nikoli Peccanu, Kŕnigaru umarcarii Pod inšeŕnom Liliana.

ĐORĐEVIĆ, Đ. S. 1898. Matija Divković : Prilog istoriji srpske knjiŕevnosti XVII. veka. *Glas Srpske kraljevske akademije knj. LIII*. Beograd : Drŕavna ŕtamparija Kraljevine Srbije.

FANCEV, F. 1915. Nekoliko priloga za stariju hrvatsku knjiŕevnost. *Građa za povijest knjiŕevnosti hrvatske knj. 8*. U Zagrebu : Na svijet izdaje Jugoslav. akademija znanosti i umjetnosti.

FANCEV, F. 1934. Vatikanski hrvatski molitvenik i Dubrovački psaltir : dva latinicom

⁵⁴ Zapravo je ovo jedna inačica *Videnja Bernardinova*.

⁵⁵ Pavao V. (Camillo Borghese, 1552.-1621.), papa 1605.

- pisana spomenika hrvatske proze. *Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti knj. 31*. U Zagrebu : Tisak Nadbiskupske tiskare.
- FANCEV, F. 1936–1937. Tri priloga za povijest starije hrvatske književnosti. *Nastavni vjesnik knj. XLV*. Zagreb : Izdaje "Prmatica nakl. k. d. Petar Kvaternik i drugovi u Zagrebu", s potporom Matice hrvatske.
- FANCEV, F. 1938. Pismo Matije Bana Ljudevitu Gaju o prodaji Korjeni-Neorićeva »Rodoslovja«. *Građa za povijest književnosti hrvatske knj. XIII*. U Zagrebu : Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- GRMEK, M. D. 1963. Rukovet starih medicinskih, astronomskih, kemijskih i prirodoslovnih rukopisa sačuvanih u Hrvatskoj i Sloveniji. *Rasprave i građa za povijest nauka knj. 1*. Zagreb : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- JAGIĆ, V. 1871. Ogleđi stare hrvatske proze. IV. Život Aleksandra Velikoga : po tekstu rudničkom, poredjenom s više drugih rukopisa. *Starine knj. III*. U Zagrebu : Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- JUKIĆ, I. F. 1851. VI. Starine bosanske : rodoslovje popa Stanislava Rubčića. *Bosanski prijatelj sv. II*. U Zagrebu, Bèrztiskom dra. Ljudevita Gaja.
- JURIĆ, Š. 1991.–2000. *Katalog rukopisa Nacionalne i sveučilišne biblioteke knj. 1–6*. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica.
- KLAIĆ, V. 1879. *Bosnensia : (Preštampano iz "Obzora")*. Zagreb : Tisak Dioničke tiskare.
- MILČETIĆ, I. 1911. Hrvatska glagoljska bibliografija I. dio Opisi rukopisâ. *Starine knj. XXXIII*. U Zagrebu : Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- MOŠIN, V. 1964. Ćirilski rukopisi i pisma Nacionalne i sveučilišne biblioteke. *Radovi Staroslavenskog instituta knj. 5*. Zagreb : Staroslavenski institut "Svetozar Ritig" u Zagrebu.
- PIVČEVIĆ, I. i J. 1907. *Nakon sto godina od ukinuća poljičke knežije : letimice kroz Poljica i poljičku povijest. (Preštampano iz "Srđa")*. Dubrovnik : Srpska dubrovačka štamparija Dr. M. Gracića.
- PRIKAZANJA 1893. Crkvena prikazanja starohrvatska XVI i XVII vijeka. *Stari pisci hrvatski knj. XX*. Zagreb : Na svijet izdala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- SOLOVJEV, A. V. 1933. Postanak ilirske heraldike i porodica Ohmućević. *Glasnik Skopskog naučnog društva knj. XII*. Skoplje.
- STOJKOVIĆ, M. 1938. Dvije hrvatske ljekaruše iz Dalmacije. *Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena knj. XXXI, sv. 2*. Zagreb : Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- STROHAL, R. 1928. Priručna knjiga "Duhovna obrana" u hrv. glagoljskoj knjizi. *Zbornik za narodni život i običaje knj. XXVI*. U Zagrebu : Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

TRUHELKA, Ć. 1889. Ko je bio slikar fojničkog grbovnika? *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini, knj. II*. Sarajevo : Zemaljska štamparija.

VULETIĆ-VUKASOVIĆ, V. 1904. Rodoslovje porodice Ohmućevićâ, plemenite gospode bosanske. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini XVI*. Sarajevo : Zemaljska štamparija.

S a Ź e t a k

U fondu Zbirke rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, među latiničnim, glagoljičnim i arapskim rukopisima, pohranjeni su i ćirilčni rukopisi napisani na pergamentu i papiru, i to, staroslavenskom, hrvatskom te suvremenom ćirilicom.

U ovome radu obuhvaćeni su samo rukopisi napisani hrvatskom ćirilicom, dok su kodeksi bugarske, makedonske i srpske redakcije samo pobrojani prema vremenu njihova nastanka.

Ćirilčne rukopise u Zbirci prvi je pregledao Bugarin Benjo Conev, nekoliko novijih obradili su Josip Badalić i Marijan Stojković, dok je Vladimir Mošin sustavno obradio gotovo sve rukopise. Šime Jurić pak dovršio je 1979. obradu cjelokupne rukopisne građe u fondu, a 1991. tiskan je i 1. svezak *Kataloga*, u kojem su rukopisi poredani od br. 1 do br. 4430, odnosno po signaturama, od R 3001 do R 7946. Svi rukopisi podrobno su obrađeni (utvrđeno je vrijeme i mjesto njihova nastanka, doneseni su i njihovi materijalni opisi: broj listova, odnosno stranica i njihovi razmjeri), prenesene su i naknadne zabilješke, a navedena je i važnija literatura te način njihova prispeća u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu.

Hrvatskoćirilčni rukopisi u fondu Zbirke nisu posebno izdvojeni, a prema njihovu sadržaju možemo ih razvrstati na: grbovnike, leksikografske priručnike, ljekaruše, molitvenike, notarske zapise (listine, matice, računi, registri, službeni dopisi), romane, statute i zbornike.

U ostavštinama Dimitrije Demetra, Ljudevita Gaja i Vatroslava Jagića, prispjelo je i mnogo ulomaka, preslikâ i prijepisâ. Ulomci su raznolikih oblika, a poslužili su uglavnom pri uvezivanju te kao presvlaka za korice.

Pri prenošenju ćirilčnih znakova u latinične nastojalo se poštivati načelo *znak za znak*, pa su u preslovljavanju rabljeni i pojedini znakovi kojih nema u hrvatskome grafijskome sustavu, i to prema preporukama stručnjaka s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Staroslavenskoga instituta te Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Ključne riječi: hrvatska ćirilica, rukopisi, Zbirka rukopisa i starih knjiga, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

S u m m a r y

CROATIAN CYRILLIC MANUSCRIPTS IN THE MANUSCRIPT AND OLD BOOK COLLECTION FUND AT THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY IN ZAGREB

Among the Latin, Glagolitic and Arabic manuscripts in the Manuscript and Old Book Collection Fund of the National and University Library in Zagreb there are Cyrillic manuscripts on parchment and paper written in the Old Church Slavonic Cyrillic, Croatian Cyrillic as well as the modern Cyrillic script.

This article covers only the manuscripts written in Croatian Cyrillic while the codices of the Bulgarian, Macedonian and Serbian redaction are only listed in the chronological order of their origin.

Benjo Conev, a Bulgarian, was the first who has surveyed the Cyrillic manuscripts in the Collection. Some new manuscripts were surveyed by Josip Badalić and Marijan Stojković, while Vladimir Mošin systematically worked on almost all of the manuscripts. In 1979, Šime Jurić finished the complete manuscript data base in the Fund, and his first volume of the Catalogue was published in 1991 where the manuscripts are listed from 1 to 4430, or according to call numbers from R 3001 to R 7946. He has described all the manuscripts in details (the date and time of their origin was identified, material description was presented: number of leaves or pages and their proportions) the subsequent notes were transferred, and the more relevant literature was presented as well as the way they were acquired by the National and University Library.

The Croatian Cyrillic manuscripts in the Collection Fund are not separated and according to their content they can be classified as follows: coat of arms documents, lexicographic manuals, books on medicine, prayer books, notary records (charters, registries, bills, official correspondence), novels, statutes and miscellanies.

Many fragments, copies and transcripts are incorporated into the bequests of Dimitrije Demeter, Ljudevit Gaj and Vatroslav Jagić. The fragments are of various forms and were used mainly in book binding and book cover coating.

The transliteration from Cyrillic into Latin script was done according to suggestions of professionals from the Faculty of Philosophy of the University of Zagreb, the Old Church Slavonic Institute and the Institute of the Croatian Language and Linguistics: some character signs were used that do not exist in the Croatian graphic system with the application of the principle: a character sign for a character sign.

Key words: Croatian Cyrillic script, manuscripts, Department of the Manuscripts and Rare Books, National and University Library Zagreb

Translated by Marica Čunčić

Izvorni znanstveni članak

Autor: Ivan Kosić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb